

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет
внутрішніх справ

Психологія особистості фахівця в умовах воєнного стану та поствоєнної реабілітації

*Збірник матеріалів
X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)*

24 жовтня 2025 року

Львів

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5

П 86

Рекомендовано до друку
та розміщення в електронних сервісах ЛьвДУВС
Вченою радою навчально-наукового інституту управління,
психології та безпеки Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 13 жовтня 2025 року № 3)

Укладач

В. С. Бліхар,

доктор філософських наук, професор,
директор навчально-наукового
інституту управління, психології та безпеки
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

П 86 **Психологія особистості фахівця в умовах воєнного стану та**
поствоєнної реабілітації: збірник матеріалів X Всеукраїнської
науково-практичної конференції (24 жовтня 2025 року) /
уклад. В. С. Бліхар. Львів : Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2025. 856 с.

Вміщено тези доповідей та повідомлень матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологія особистості фахівця в умовах воєнного стану та поствоєнної реабілітації», що відбулася 24 жовтня 2025 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ. У публікаціях українських учених та молодих науковців розкрито актуальні проблеми психічного здоров'я особистості, а також задіяння й реалізації інноваційних методів та технологій щодо його збереження в кризових умовах сьогодення.

Опубліковано в авторській редакції.

The collection contains abstracts of articles and reports of the materials of the X All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Psychology of the personality of a specialist in conditions of martial law and post-war rehabilitation», which will be held on October 24, 2025 at the Lviv State University of Internal Affairs.

The publications of Ukrainian scholars and young scientists reveal the current problems of the mental health of today's personality, as well as the use and implementation of innovative methods and technologies for its preservation in a crisis society.

Published in the author's editorial office.

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2025

Платонов В. М. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ В ЗБЕРЕЖЕННІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ФАХІВЦІВ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС УКРАЇНИ.....	575
Пономаренко Я. С. ДО ПРОБЛЕМИ ВИМІРЮВАННЯ МОРАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОСТВОЄННОГО КОНТЕКСТІВ.....	579
Поручник А. В. НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ФАХІВЦІВ-ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	584
Потравна К. В., Адамчук Ю. Д. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	588
Прокопенко О. А. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	592
Процик Л. С. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОБОТИ З ХРОНІЧНИМ СТРЕСОМ ТА ПОВТОРНОЮ ТРАВМАТИЗАЦІЄЮ.....	596
Прудка Л. М. ПРИНЦИП ПОЗИТИВНОСТІ В ПРАКТИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИЗИ В РЕСУРС ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ.....	600
Ребенок Н. О. ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ КОНСУЛЬТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	604
Редько М. О., Гула В. В. АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	607
Резуненко Д. О., Кузьмичев А. В. ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ.....	611

В. М. Платонов,
науковий співробітник навчально-наукової
лабораторії екстремальної та кризової психології
навчально-наукового інституту
оперативно-рятувальних сил,
доктор філософії (Ph.D) з психології
(Національний університет цивільного захисту України)

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ В ЗБЕРЕЖЕННІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ФАХІВЦІВ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС УКРАЇНИ

В умовах воєнного сьогодення діяльність фахівців екстремального профілю супроводжується як професійними, так і стрес-факторами, що зумовлені наслідками активних бойових дій [2]. У наукових публікаціях неодноразово підкреслюється, що небезпеки воєнного характеру мають значно більший вплив на моральний і фізичний стан фахівців екстремального профілю, зокрема фахівців аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС України [6].

Тривала дія зазначених стрес-факторів створює додаткове психологічне навантаження, що прискорює настання відчуття втоми, виснаження та негативних емоційних станів, таких як страх, агресія і дратівливість. Тобто окрім основної діяльності в екстремальних ситуаціях, на фахівців аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС України додатково впливають фактори небезпеки, спричинені військовими діями [5].

У сучасних психологічних дослідженнях актуальною проблемою є збереження та підтримка психічного здоров'я особистості фахівця екстремального профілю [1].

Під терміном «психічне здоров'я особистості» у нормативно-правовій базі подано таке тлумачення: «Психічне здоров'я – це складова загального здоров'я та стан благополуччя, а не лише відсутність психічних та поведінкових розладів, за якого кожна особа може реалізувати власний потенціал, упоратися із життєвими труднощами, продуктивно навчатися та працювати, а також робити внесок у життя своєї спільноти» згідно із Законом України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» [4].

Для збереження психічного здоров'я в умовах екстремальної діяльності майбутній фахівець має володіти сформованими та розвиненими індивідуально-психологічними особливостями, які дозволять протистояти впливу навантажень і стрес-факторів, що виникають у процесі виконання завдань. З метою визначення наявності та рівня розвитку необхідних індивідуально-психологічних якостей застосовується процедура професійно-психологічного відбору кандидатів, які за своїм профілем відповідають вимогам професії у межах ДСНС України.

Система професійно-психологічного відбору дозволяє визначати кандидатів, які за своїми якостями здатні витримувати навантаження, працювати під їхнім впливом та швидко відновлюватися після виконання завдань за призначенням.

Виходячи з тлумачення поняття «психічне здоров'я», окрім його збереження важливою є також можливість реалізації особистості, її продуктивності та здатності до швидкого відновлення. У контексті діяльності фахівців аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС України можна стверджувати, що збереження їхнього психічного здоров'я залежить не лише від дотримання безпеки, а й від наявності та розвитку певних індивідуально-психологічних якостей, рівень яких суттєво перевищує середньостатистичний.

Тому реалізація процедури професійно-психологічного відбору виконує подвійну функцію:

по-перше – це визначення рівня індивідуально-психологічних якостей, які забезпечують готовність кандидатів до дій в екстремальних умовах;

по-друге – превентивний захід щодо збереження їхнього психічного здоров'я у майбутньому.

Важливо підкреслити, що система відбору не лише визначає здатність кандидата витримувати психічні навантаження, а й орієнтує на виявлення ризиків розвитку негативних психічних станів (симптомів посттравматичного стресового розладу, професійного вигорання, тривожних і депресивних симптомів, переживання відчуття страху, пов'язаного з професійними завданнями) [7]. Окрім відповідності професійно-психологічних якостей, до кандидатів висуваються вимоги щодо рівня моральних здібностей, упевненості в собі,

адекватної самооцінки, уміння ставити й досягати цілі у кар'єрі, розвитку механізмів саморегуляції, переключення та концентрації уваги. Ці якості мають бути розвиненими ще до вступу на службу, що у подальшому проходженні служби й професійному зростанні полегшує їхнє удосконалення. Це дозволяє легше долати стресові та травмуючі події, які виникають у діяльності фахівців аварійно-рятувальних підрозділів. Результати професійно-психологічного відбору кандидатів стають основою для подальшої психопрофілактичної роботи та психологічного супроводу, що здійснюються з працівниками аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС України [3].

Таким чином, професійно-психологічний відбір відіграє ключову роль у доборі кандидатів на службу в ДСНС України, де вони зможуть ефективно реалізовувати себе. При цьому визначаються їхні індивідуально-психологічні властивості, які сприяють збереженню психічного здоров'я, швидкому відновленню та адаптації до впливу стрес-факторів. Це дає можливість розробляти та застосовувати відповідні заходи, доречні для конкретного фахівця.

Список використаних джерел

1. Грінько М. М. Збереження психічного здоров'я працівників ДСНС після їх участі в ліквідації надзвичайних ситуацій. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя* : матер. Міжнар. наук.-практич.конфер., (м. Одеса, 14-15 вересня 2023 р.). Одеса : Міжнародний гуманітарний університет. С. 84–89. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.26373>
2. Левченко Ю. А. Теоретичні аспекти питання психічного здоров'я майбутніх фахівців оперативно-рятувальної служби України. *Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Черкаси : НУЦЗУ, 2025. С. 317. Українською та англійською.
3. Платонов В. М. Професійний психологічний відбір як передумова психологічного супроводу фахівця-піротехніка державної служби України з надзвичайних ситуацій. *Забезпечення психологічної допомоги в секторі безпеки та оборони України* : збірник тез доп. II Всеукр. міжвід. психол. Форуму (м. Київ, 30 травня 2023 р.). Київ : ДНДІ МВС України, 2023. 166–168 с.
4. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15.01.2025 № 4223-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення: 12.09.2025).

5. Похілько Д., Сичевський А. Психологічне забезпечення підрозділів ДСНС під час війни. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2024. № 2 (8). С. 42–49. URL: <https://doi.org/10.52363/dcpr-2024.2.4>

6. Психологічні наслідки перебування рятувальників у зоні проведення антитерористичної операції : монографія / С. Ю. Лебєдева, О. О. Назаров, Я. О. Овсяннікова, Н. В. Оніщенко, Д. С. Похілько, В. О. Тімченко, О. В. Тімченко, В. Є. Христенко. / за заг. ред. Н. В. Оніщенко, О. В. Тімченка. Х.: НУЦЗУ, 2019. 174 с.

7. Юрса М. А., Афанасьєва Н. Є. Особливості професійного стресу у рятувальників. *Актуальні проблеми практичної психології* : збірн. наук. праць Міжнародн. наук.-практич. інтернет конф. (м. Одеса, 17 травня 2024 року). Одеса, 2024. С. 88–92.

Психологія особистості фахівця в умовах воєнного стану та поствоєнної реабілітації

Збірник матеріалів
ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)

м. Львів, 24 жовтня 2025 року

Укладач
В. С. Бліхар

Макетування *Галина Шушняк*
Друк *Назар Ганущак*

Підписано до друку 17.10.2025.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 49,76.
Тираж 10 прим. Зам № 75-25.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.